

Nr. A81/019

17 december 1981

POLEN / ENKELE KANTTEKENINGEN BIJ DE HUIDIGE ONTWIKKELINGEN

De positie van de PVAP

Steeds meer indicaties duiden erop, dat de Poolse samenleving voorlopig volledig gemilitariseerd wordt en de PVAP (de Poolse CP) op het ogenblik op de achtergrond blijft. Zo is de partijvlag op het PVAP- hoofdkwartier vervangen door de nationale tweekleur en verspreidt het Poolse persbureau PAP voorzover dezerzijds bekend wel uittreksels van artikelen uit het legerdagblad 'Zolnierz Wolnosci', maar deelt het omtrent het partijdagblad 'Trybuna Ludu' niet meer mee dan dat het verschijnt. Ook het feit, dat tot op heden nog geen melding is gemaakt van enige reactie van partij-organen of individuele partijleiders lijkt in dezen niet van betekenis ontbloeit te zijn. Tenslotte mag in dit verband niet onvermeld blijven dat tot de organisaties, die geen activiteiten mogen ontplooiën, ook de aan de PVAP gelieerde vakbond en studentenorganisatie behoren.

De simpelste verklaring voor deze gang van zaken is ongetwijfeld, dat uit tactisch overwegingen besloten is om in de huidige situatie de nationale kaart te spelen en de PVAP buiten schot te laten. Als het echter menens was toen hij in zijn radio- en televisierede zei, dat na het herstel van orde en rust weer voortgegaan zal worden met het uitvoering geven aan de bestaande akkoorden tussen overheid en Solidariteit *), dan is het niet uitgesloten dat hij van de huidige situatie gebruik maakt om naast dissidenten en radicale Solidariteitsleiders ook die orthodoxe partijkringen, die het in wezen oneens zijn met deze akkoorden, aan te pakken. De vraag lijkt daarom ook gewettigd of die Sowjetrussische commentatoren, die enigszins bezwerend stellen dat het militaire ingrijpen door slechts de eerste stap op de goede weg is, beducht zijn voor zo'n Moskou onwelgevallige ontwikkeling. Ongerustheid daarover zal dan spoedig duidelijker moeten gaan doorklinken in de Sowjetmedia.

---

*) In dit verband is vermeldenswaard, dat 'Zolnierz Wolnosci' eind november nog schreef, dat er binnen Solidariteit een constructieve, door geleide stroming bestond (aldus de 'International Herald Tribune' van 26-11-'81).

Ook de wijze, waarop de Poolse media in de komende tijd zullen gaan berichten over de activiteiten en uitlatingen van orthodoxe PVAP-leiders als Politburolid kan wellicht indiceren of werkelijk dit soort voornemens koestert.

De positie van de R.K.-kerk

Afgelopen zondag hield de Poolse primaat een preek, waarin hij weliswaar afstand nam van de afkondiging van de staat van beleg ("deze regering is niet meer een regering van de dialoog"), maar de bevolking ook dringend opriep kalm te blijven en bloedvergieten te voorkomen. Deze oproep werd door de Poolse leiders zo gewaardeerd, dat zij de preek zondagavond en maandag diverse keren via de radio lieten horen.

Leek het er na deze waardering op, dat het R.K. organisatieleven niet zou worden getroffen door verbodsmaatregelen, inmiddels berichtte het Franse persbureau AFP vandaag dat ook de opschorting van alle activiteiten van R.K. organisaties is afgekondigd. Misschien is deze toch wel onverwachte maatregel ingegeven door het feit, dat er volgens sommige berichten priesters zijn die daadwerkelijk steun verlenen aan protestactiviteiten van Solidariteitsleden.

De komende dagen

De komende dagen zal in Polen herdacht worden, dat het 11 jaar geleden is dat veiligheidstroepen het vuur openden op demonstrerende stakers in Gdansk, hetgeen tot de dood van honderden arbeiders leidde. In de huidige spanning kan deze herinnering gemakkelijk extra emoties oproepen. Ook zijn er berichten van uit Polen afkomstige reizigers, dat de nog in vrijheid zijnde Solidariteitsleiders hebben opgeroepen tot een nationale staking zaterdag a.s. Deze oproep is uitgegaan, omdat de in het afgelopen jaar moeizaam veroverde vrije zaterdag door de huidige machthebbers is afgeschaft. De mate waarin deze oproep gehonoreerd zal worden, zou wel eens beslissend kunnen zijn voor de toekomst van de onafhankelijke vakvereniging Solidariteit.

Tsjechoslowakije

Naar eerst gisteren bekend werd zijn zondag in Tsjechoslowakije enkele Charta 77-mensen gearresteerd. Anderen zijn in de loop van die dag door de politie ontboden, die hen waarschuwde dat elke actie ter ondersteuning van Solidariteit als opruiend zou worden beschouwd. Door dit preventief handelen in een zeer vroeg stadium zijn sympathie-acties van Tsjechoslowaakse dissidenten totnogtoe verijdeld.

Rude Pravo, het dagblad van de CP-Tsjechoslowakije, bracht j.l. dinsdag het opmerkelijke bericht, dat er in de Poolse partij zuiveringen op handen waren. Of deze melding enige grond had of dat hier de wens de vader van de gedachte was valt vooralsnog niet vast te stellen. Overigens bouwt Rude Pravo nauwgezet de Sowjet-reactie na. Gisteren hekelde het blad de Amerikaanse beslissing om de voedselleveranties aan Polen op te schorten, vandaag wordt in Moskou's voetspoor gemeld, dat het optreden van de Poolse militaire raad maar "net op tijd, letterlijk op het laatste moment" kwam, waarbij verwezen wordt naar de Solidariteit-vergadering in Radom en het door Solidariteit vormen van "knokploegen".

Bulgarije en Afghanistan

In een tafelrede in Sofia ter gelegenheid van het vriendschapsbezoek van de Afghaanse president en partijleider _____, verklaarde diens gastheer secretaris-generaal van de Bulgaarse CP _____ gisteren : "... er rotsvast van overtuigd te zijn dat de communisten en patriotten van geheel werkend Polen in staat zullen zijn om de contra-revolutie die haar kop had opgestoken, in te dammen".

_____, wiens regime volgens diplomatieke waarnemers in Zuid-Azië overigens ernstig aan het wankelen is, sloot zich bij _____ aan en stelde "zich solidair te verklaren met de maatregelen die in Polen genomen zijn ter verdediging van het socialistische gezag".